

паниях, признание особой роли знания в экономическом развитии, анализ институционального контекста инновационной деятельности как фактора, прямо влияющего на ее содержание и структуру. Когда знания становятся экономическим ресурсом, а информационные технологии полностью изменили мировую систему экономики, именно такой подход к изучению инновационных процессов становится принципиально важным [2].

Необходимо отметить, что в стратегии мероприятия и соответствующие ресурсы определены на период до 2010 г., но эффекты от реализации. Стратегии носят более долгосрочный характер, поэтому в стратегии со-держатся оценки на период до 2015 г. [5].

Первое – устойчивый рост внутренних затрат на исследования и разработки в случае реализации стра-тегии с увеличением доли внебюджетных средств в этих затратах и доли сектора высшего образования.

Второе – обеспечение притока молодых кадров в сферу науки, рост доли российских авторов публика-ций в ведущих научных журналах.

Третье – динамичный рост удельного веса организаций, осуществляющих технологические инновации, а также доли инновационной промышленной продукции в общем объеме ее продаж. При этом ожидается полу-чение по этим показателям значений, которые характерны для зарубежных стран с развитыми инновационными системами.

Предложенный в стратегии подход к решению системной проблемы позволит:

- создать базис для устойчивого экономического роста в средне- и долгосрочной перспективе;
- создать условия для роста во всех отраслях экономики, использующих результаты интеллектуальной деятельности;
- продемонстрировать на примере конкретных проектов и программ возможности экономики, основан-ной на знаниях,
- повысить качество “человеческого капитала”.

Научные публикации рассматривающие проблемы формирования национальной инновационной сис-темы представляют этот феномен с позиций структурной характеристики и прежде всего выделения элементов становящейся в России инновационной системы: представляющее НИС это ядро научно-технического комп-лекса страны, целостную многоотраслевую совокупность научных, образовательных, производственных, кон-салтинговых организаций, а также других структур, придающую инновационную направленность развитию отечественной экономики; структуры НИС призваны обеспечивать развертывание НИОКР, связанных с обнов-лением продуктов и технологической базы их воспроизводства [6].

Литература

1. Выступление Президента РФ В. Путина на расширенном заседании Государственного совета “О стратегии развития России до 2020 года” – Режим доступа: <http://www.edinros.ru/print.html?id=127560>.
2. Дынкин А.А. Инновационная экономика. М., “Наука”. – 2004. – С. 352.
3. Кобрин Ю. Инновации – условие конкурентоспособности // Экономист. – 2004. – № 12. – С. 23–29.
4. Стратегия Российской Федерации в области развития науки и инноваций на период до 2010 года. Ре-жим доступа: www1.fips.ru/wps/wcm/connect/content_ru.
5. Фурсенко А. Стратегия Российской Федерации в области развития науки и инноваций до 2010 г. // Интеллектуальная собственность. Промышленная собственность. – 2006. – № 2.
6. Шатохин, Ю. Элементы становящейся национальной инновационной системы как объекта госрегу-лирования // Российский экономический журнал. – 2008. – № 1–2. – С. 87–88.

УДК 330.341.1

Л.І. ФЕДУЛОВА
Інститут економіки та прогнозування НАНУ

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА РОСІЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ

Проаналізовано стан та розкрито проблеми міжнародного співробітництва між Україною і Російсь-кою Федерацією та запропоновано і обґрунтовано механізми забезпечення науково-технологічного співробіт-ництва між двома країнами в рамках інтеграційних процесів.

The articles examines the conditions of international cooperation between Ukraine and Russia, exposes the problems of this cooperation, offers and grounds mechanisms of scientific and technological cooperation between the countries within the framework of integration process.

Постановка проблеми. Тенденції сучасного світового розвитку вказують на інтеграцію як на найваж-ливіший фактор забезпечення економічного зростання, культурного і загального суспільного прогресу. Проте процес цей протікає суперечливо: інтеграційним тенденціям протистоять дезінтеграційні форми взаємодії та співробітництва, ізоляції та роз’єднання. Не завжди забезпечується положення щодо взаємної вигоди тощо. Подібні протиріччя відчувають і країни Співдружності Незалежних Держав (СНД). Дистанціювання і розмежування, особливо політичне, продовжують посилюватися.

Питання розвитку країн СНД і управління їх суперечливими інтеграційними процесами набули особливо актуального значення у зв'язку із поширенням євроінтеграційної політики України.

Досвід розвитку економіки України та Росії показує, що їх інноваційно-технологічне оновлення має загальні тенденції і закономірності, які відображають відставання як від провідних країн світу, так і від країн Центрально-Східної Європи (ЦСЄ) за показниками інноваційної активності підприємств, технологічним рівнем виробництва, технологічної сприйнятливості та ін. Одна із причин такого стану – невикористаний організаційно-ресурсний потенціал виробничої кооперації та науково-технологічного співробітництва РФ і України, який раніше визначав промислову потужність країн, але через об'єктивні і суб'єктивні причини частково втратив роль фактора забезпечення технологічного розвитку економіки обох країн.

У нових умовах господарювання, коли в світі відбувається спад виробництва, викликаний глобальною фінансово-економічною кризою, процеси інтеграції і кооперації набувають все більшого значення, так як сприяють мобілізації науково-технологічного потенціалу з метою підвищення конкурентоспроможності, у тому числі і технологічної. Зазначене вимагає розробки системних і науково обґрунтованих рішень щодо реалізації механізмів взаємодії РФ і України з урахуванням нинішніх і перспективних коопераційних зв'язків в кризовий та посткризовий період.

Концентрація виробництва в рамках окремих міжнародних компаній у сучасних умовах не може об'єктивно розвиватися без подальшого розширення виробничих зв'язків між ними. Більш того, ці зв'язки мають тенденцію до поглиблення і застосування різноманітних форм виробничого співробітництва між найбільшими компаніями. Вони не тільки охоплюють такі зв'язки, як окремі розділи виробничих програм і виробниче кооперування, але й усе більше поширюються на сферу науково-технологічного співробітництва. Сьогодні взаємовідносини між найбільшими міжнародними компаніями проявляють себе в різноманітних формах, що охоплюють різні галузі господарської діяльності фірм в сфері виробництва, наукових досліджень і проектно-конструкторських розробок.

Пов'язані десятирічними спільними виробничими взаємовідносинами, науково-технічним супроводом реалізації окремих державних замовлень, провідні українські підприємства (також як і російські) у сфері машинобудування й до цього часу працюють з комплектуючими із Росії. А тому зупинка таких взаємозв'язків лише відкидає назад у конкурентній боротьбі за вихід на міжнародні ринки. Зокрема, приклад щодо прагнення сторін самостійно розвивати авіаційну промисловість і негативні наслідки такої нестратегічної поведінки на вищому державному рівні є підтвердженням зазначеного вище.

На жаль, в останній час майже відсутні дослідження та відповідні публікації щодо особливостей інтеграційних зв'язків між виробничими комплексами України та Російської Федерації у напрямі науково-технологічного співробітництва.

Метою статті є розробка пропозицій щодо організаційно-економічних механізмів запуску, підтримки і супроводу реальних проектів партнерства науки, промисловості (бізнесу) і держави у галузі інтеграції і кооперації інноваційно-технологічної діяльності України та РФ.

Результати дослідження. Здійснений статистичний аналіз показує, що динаміка зовнішньої торгівлі товарами України в частині експорту за період з 2000 р. по 2008 р. має майже стійку тенденцію. Це стосується як країн ЄС, так і країн СНД (рис. 1). Питома вага експорту в РФ складає майже чверть від усього експорту товарів України. Проте в 2008 р. ця частка знизилася до 23,5 %, а в першому півріччі 2009 р. – до 20 %. У частині імпорту частка РФ знижується з 2005 р. – 35,5 до 22,7 % у 2008 р. (рис. 2). Такий стан торговельних відносин обумовлено як загальним зниженням експортних позицій України в останній період, так і проблемами у економічних відносинах між Україною та РФ, спричинених перш за все політичним протистоянням.

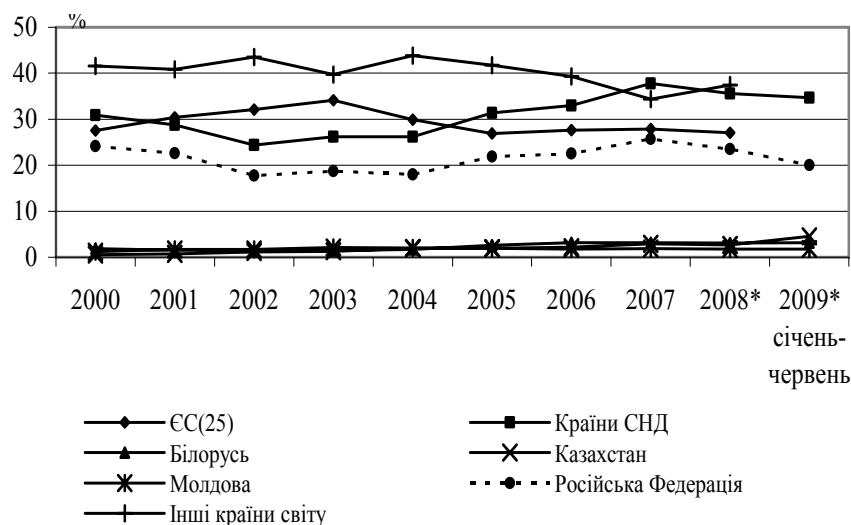

Рис. 1. Динаміка питомої ваги експорту торгівлі товарами [1] (* дані перераховано по ЄС-27)

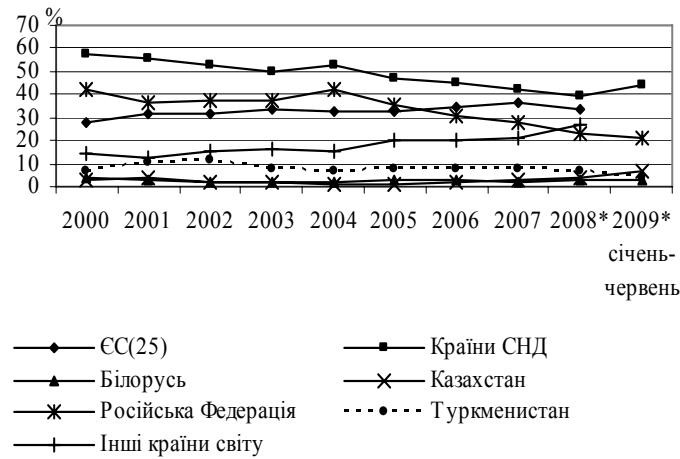

Рис. 2. Динаміка питомої ваги імпорту торгівлі товарами [1] (*дані перераховано по ЄС-27)

Слід звернути увагу, на той факт, що за даними здійсненого нами опитування керівників вітчизняних підприємств частка комплектуючих як в експорті, так і в імпорті України займає є найбільшою в структурі товарів (рис. 3), що свідчить про високу ступінь залежності як української, так і російської промисловості від характеру та якості процесу співробітництва.

Рис. 3. Питома вага видів продукції, що експортуються/валися та імпортується/валися в РФ [1,2]

Аналіз науково-технологічної та інноваційної діяльності підприємств обох країн вказує на наявність однакових проблем, викликаних складним процесом розбудови інноваційної моделі економіки. Так, за даними експертних досліджень, середнє відношення витрат на НДДКР до доходів як російських, так і українських компаній у 2007 році складало 0,5 %. Це майже в три рази нижче, ніж у західних фірмах. Найбільш активно вкладають кошти в НДДКР машинобудівні компанії. У них витрати на дослідження досягають 2,2 % виторгу. Слід зазначити, що за кордоном нормальний показник витрат на R&D щодо обсягу продажів для машинобудівних корпорацій – 4–5 %. У більшості галузей як української, так і російської промисловості витрати на НДДКР вимірюються десятими, а то й сотими частками відсотка від обсягу реалізованої продукції. Отже, враховуючи зазначене, розмови про інновації у великому бізнесі обох країн поки залишаються лише побажанням, ніж реальним інструментом підвищення конкурентоспроможності. Багато проблем спричинені відсутністю належного рівня виробничих та науково-технологічних зв'язків у рамках забезпечення повного інноваційного циклу.

Реалізація конкретних цілей виробничо-технологічних зв'язків припускає застосування відповідних організаційних форм і методів. До них, зокрема, відносяться найбільш класичні: угоди про промислове співробітництво; об'єднання фірм у формі спільних підприємств, промислових консорціумів, асоціацій; стратегічні альянси; спеціалізовані органи по координації.

У сфері науки особливістю міжнародного наукового співробітництва останніх років є значною мірою переорієнтація від обмінів візитами й участі в наукових конференціях до робіт по спільних дослідницьких проєктах і грантам. Зокрема, НАН України разом з РАН була проведена велика робота, пов'язана з пошуком організаційних форм забезпечення і підтримки наукових зв'язків, для того, щоб зберегти єдині принципи здійснення наукової діяльності, якими характеризувалися наукові зв'язки в період існування СРСР та визначити нові організаційні форми, що були б оптимальними в умовах функціонування СНД та посилення євроінтеграції. Так, з метою збереження, а в майбутньому і посилення наукових та економічних зв'язків з національними академіями наук – країн учасниць СНД, НАН України взяла активну участь у підготовці низки міждержавних угод, серед яких:

- Про науково-технічне співробітництво в рамках держав-учасників Співдружності незалежних держав;
- Про прямі науково-технічні зв'язки в рамках СНД;
- Про співробітництво в сфері підготовки наукових, науково-педагогічних кадрів і нострифікації документів про їхній кваліфікації в рамках СНД;
- Про спільне використання науково-технічних об'єктів у рамках СНД;
- Про проведення погодженої політики в галузі стандартизації, метрології і сертифікації;
- Про міждержавний обмін науково-технічною інформацією.

Заслужує на увагу досвід співробітництва вчених навчальних закладів з іноземними партнерами. Як правило, можна виділити два типи спільної роботи: виконання замовлень компаній (наприклад, надання тієї або іншої технології) і спільні дослідження з іноземними лабораторіями, інститутами. У випадку проведення розробки відповідної технології на гроші замовника вище ризик замовника і, відповідно, нижче ціна. А при продажу/ліцензуванні готової технології ризик замовника нижче, а ціна вище. Проте за будь-якої умови таке міжнародне співробітництво сприяє: додатковому фінансуванню для інститутів, роботі над сучасними актуальними проблемами і задачами, зміцнення репутації наших дослідницьких центрів і країни в цілому. Це також відмінна практика для студентів.

Важливим напрямком науково-технологічної взаємодії Росії й України є регіональне співробітництво. Тут, як і в окремих галузях, можна було б налагодити тристоронній зв'язок між Росією – Україною – ЄС на основі так званих євро регіонів. Зараз існують євро регіони на кордонах Росії, України і Білорусі: “Дніпро” (поєднує Чернігівську область України, Смоленську та Брянську області Росії і Гомельську та Могильовську області Білорусі); “Слобожанщина” (Белгородська область Росії і Харківська область України). Активізувався процес щодо створення нових євро регіонів у російсько-українському прикордонному середовищі. Завершується формування євро регіона “Ярославна”, що поєднує Курську область Росії і Сумську область України. Готується створення євро регіона, що включить Ростовську область Росії і Луганську область України.

Важливими в контексті поглиблення співробітництва варто вважати норми, що стосуються зобов'язань сторін сприяти в рамках своєї компетенції рішенням питань на міждержавному рівні про включення в двосторонні угоди між Україною і РФ про економічне, науково-технічне і культурне співробітництво положень про забезпечення охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності. Так, у розвиток згаданого Договору, 22 грудня 2006 р. була підписана Угода між Урядом Російської Федерації і Кабінетом Міністрів України про взаємну охорону прав на результати інтелектуальної діяльності, використовувани й отримані в ході двостороннього військово-технічного співробітництва. Оцінюючи динамікові подач заявників України в патентних відомствах за кордоном слід зазначити, що пріоритетним відомством було і залишається патентне відомство РФ по усіх видах патентів – на винаходи, корисні моделі і промислові зразки. Однак дані про обсяги виплат і надходжень по ліцензіях, ліцензійних договорах, договорах про передачу виняткових майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності свідчать про практичну відсутність офіційно зареєстрованих ринкових відносин у цій сфері між країнами.

Як показує практика, для досягнення результативності інтеграційних процесів необхідно посилити якість влади і управління, зокрема:

- якість державного управління і його вплив на конкурентоспроможність української держави;
- відповідальність органів законодавчої і виконавчої влади за підвищення конкурентоспроможності країни, за темпи результати і перспективи інноваційного та технологічного розвитку;
- визначення пріоритетних задач органів державної влади і управління у формуванні національної інноваційної системи;
- формування та забезпечення державно-управлінських факторів інноваційного та технологічного розвитку;
- посилення ролі держави, регіонів і галузей у розробці і реалізації стратегії інноваційного розвитку української економіки;
- удосконалення системи науково-технічного прогнозування та планування;
- розробка ефективних механізмів державно-приватного партнерства;
- перспективи розширення обсягів державного та муніципального замовлення на розробку інноваційної продукції;
- механізми ресурсного забезпечення інноваційного та технологічного розвитку;
- застосування кредитних та податково-бюджетних механізмів, що стимулюють інноваційний і технологічний розвиток;
- пріоритетні задачі державної політики в сфері оборонно-промислового комплексу;
- інновації в управлінні як ресурс національної конкурентоспроможності;
- координація, стимулювання і підтримка мережної самоорганізації суб'єктів інноваційного і технологічного розвитку;
- стимулювання фундаментальних і прикладних досліджень і реалізованих на їхній базі інноваційних проектів, що мають особливу значимість для пріоритетних сфер соціально-економічного розвитку;
- сприяння системній інтеграції інноваційних проектів, розвитку інноваційних мереж і кластерів;
- сприяння держави просуванню на зовнішні ринки наукомістких та інноваційних продуктів і послуг українських підприємств;
- прискорення процесу упровадження різних форм “електронного уряду”.

У Росії, наприклад, існує ціла система управління, де під егідою МЗС ініційовано створення наступних організаційних структур: РАТ “Російське агентство інтеграції і розвитку” з державною участю для управління заборгованістю країн СНД Росії і її великих господарюючих суб’єктів; міжнародні лізингові компанії різного профілю для організації збуту машинобудівної продукції російського виробництва; Російський страховий фонд, що складається із уповноважених страхових компаній; інститут уповноважених фінансових компаній для роботи с боргами в майновій формі; Російський фонд гарантування приватних інвестицій у близьке зарубіжжя; РАТ “Зовнішньоторговельне об’єднання” за участю приватного капіталу і державним пакетом акцій.

Велику роль у розширенні і поглибленні інтеграції має створення фінансово-промислових груп, банківсько-промислових консорціумів, спільних підприємств, транснаціональних корпорацій. Практика показує, що інтеграція найбільш успішна, коли вона йде від підприємств, відновлюючи порвані виробничі і технологічні зв’язки в СНД.

Наявності об’єктивних передумов для науково-технологічного співробітництва Росії й України перешкоджають інтереси окремих політичних сил зацікавлених у дестабілізації і перешкоджаючи інтеграції економік двох країн. В Україні періодично виникає нестабільність, обумовлена протидією політичних партій.

Як показали опитування, здійснені нами разом з російськими колегами-науковцями, усвідомлюючи наявність позитивних факторів інтеграції, а також з огляду на негативні, наукова громадськість і бізнес Росії й України, підтримувані значною частиною населення двох країн виражає готовність до інноваційно-технологічної інтеграції та взаємовигідного співробітництва.

Висновки. У цілому проблеми комплексного розвитку економічного і науково технологічного співробітництва Російської Федерації й України повинні розглядатися і вирішуватися на всіх рівнях управління, починаючи з міждержавного і закінчуючи рівнем підприємств та організацій. Вбачається доцільним зближення патентного права сторін, полегшення патентування у “іншій” країні, аж до обопільного визнання патенту на території цієї самої “іншої країни”. Важливою для обох країн задачею є створення експериментальних і робочих центрів інноваційного машинобудування, що дозволило б істотно скоротити витрати на придбання нововведень шляхом закупівлі за кордоном нового обладнання і нових технологій. Найбільш економічний спосіб у даному випадку – придбання ліцензії, консультації, і на цій основі – конструювання об’єкта ліцензії, а потім його виконання, наприклад, у металі.

Необхідно провести вивчення й оцінити ефективність різних форм виробничої і науково технологічної кооперації в залежності від їхніх умов, цілей і реальних можливостей, для того, щоб на основі вивчення експериментів розробити відповідні рекомендації. На цій стадії було б корисно розглянути можливості пільгового оподаткування і кредитування, у першу чергу для напрямків, неохоче фінансованих державою (екологічна безпека, здоров’я населення, енергозбереження, соціально орієнтовані дослідження й інновації).

Співробітництво вимагає відповідних інституціональних змін у сфері науково-технологічного й інноваційного розвитку – створення міждержавного Українсько-Російського інноваційного фонду, підвищення якості науково-технологічної експертизи і добору перспективних інноваційних проектів; ратифікації Угоди держав-учасників СНД про створення загального науково-технологічного простору, узгодження пріоритетів науково-технологічного розвитку, формування нормативно-правових основ для здійснення міждержавних Програм партнерства між державним і приватними секторами економіки; розв’язання фінансових і організаційних питань щодо стимулювання інноваційних перетворень.

Одним із ключових елементів інтеграційного підходу повинна стати першочергова технологічна модернізація загальними зусиллями найважливіших об’єктів інфраструктури спільного користування, що дозволило б істотно знизити витрати і підвищити ефективність здійснюваних контактів між підприємствами і організаціями сторін, що співробітничать, та підвищити тим самим інвестиційну привабливість відповідних регіонів.

Іншим найважливішим пріоритетом повинна стати реалізація низки великих коопераційних проектів розвитку на основі новітніх технологій майбутнього, приміром, на основі нанотехнологій або біотехнологій. Це вимагає не тільки узгодження політики, але й прямого створення спільних науково-дослідних та інноваційних структур, що дозволило б розподілити на більше коло учасників витрати і ризики, пов’язані з інноваціями.

Орієнтація взаємних зв’язків насамперед на конкретні проекти міжнародної кооперації є більш реалістичним підходом до розвитку інтеграційних процесів, чим спроби відразу вирішувати складні політичні питання, що торкаються державного суверенітету, спроби відразу забезпечити узгодження макроекономічної політики країн у цілому. Процес узгодження структурної політики повинний бути поступовим, з розширенням його охоплення в міру досягнення практично значимих успіхів у конкретних галузях.

Підтримуючи лінію інтеграційного розвитку, Україні в той же час варто було б позбутися надмірної поступливості, що вона виявляла на самих ранніх стадіях співробітництва по ряду кардинальних питань, коли потрібно було б з набагато більшою жорсткістю відстоювати свої інтереси.

Ці та інші заходи організаційного упорядкування, що регулюють вплив і управління, безсумнівно, зможуть сприяти більш повному розкриттю закладених в інтеграційних процесах об’єктивних і суб’єктивних потенційних можливостей.

Таким чином, міжнародне виробничо-технологічне співробітництво і тісно пов’язана з ним торгівля науково-технічними знаннями перетворилися в найбільш інтенсивно зростаючі сфери міжнародних економічних зв’язків між найбільшими фірмами й обумовили істотні зрушення в структурі цих зв’язків. Їхньою найважливішою особливістю є комплексний характер. Це означає, що усі види зв’язків взаємодіють між собою, доповнюючи і розвиваючи один одного. Така взаємодія проявляється в тому, що торговельний обмін, особливо обмін

технічно складною продукцією, доповнюється науково-технологічним співробітництвом на стадії розробки продукту; виробничим співробітництвом і кооперуванням у безпосереднім виробництві; наданням технічних послуг на стадії монтажу і пуску об'єкта в експлуатацію; технічним обслуговуванням у період його експлуатації. Міжнародний торговельний обмін, пов'язаний з реалізацією поставок у рамках міжнародного виробничого кооперування, тісно узгоджується з виробничими потребами зацікавлених фірм.

Література

1. Статистичний збірник “Зовнішня торгівля України товарами та послугами”. – Т. 1. – 2000–2008 рр. – С. 27–30.
2. /<http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Статистичний збірник “Зовнішня торгівля України товарами та послугами”. – Т. 2. – 2008 р. – С. 24–26.

УДК 332.1:338.24

В.І. ЗАХАРЧЕНКО,
Вінницький соціально-економічний інститут Університету “Україна”
С.В. ЗАХАРЧЕНКО
Рада з вивчення продуктивних сил України НАН України, м. Київ

КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ І ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ

Узагальнено основи теорії кластерів, світовий та вітчизняний досвід кластеризації економіки на регіональному рівні. Доведено перспективність формування в Україні регіональних кластерних структур. Запропоновано проект з організації регіонального індустріального кластера.

In the article the authors summaries the bases of the cluster theory, world and native experience of economic cauterization on the regional level, prove the trends of forming regional cluster structures in Ukraine. The project in arranging of regional industrial cluster was proposed.

Постановка проблеми. В умовах недосконалих ринкових відносин і глибокої фінансово-економічної кризи традиційне економічне мислення – в образі окремо взятих підприємств, галузей, підгалузей, міністерств – має поступитися регіонально-цілісному підходу, який дозволяє розглядати господарство регіону як системне утворення (комплекс), що є органічною складовою національного господарського комплексу.

Однак успішна реалізація на практиці регіонально-цілісного підходу можлива лише за умови використання більш вузьких (спеціалізованих) підходів, що мають чітко виражену практичну спрямованість. Серед них особливу роль відіграє кластерний підхід, оскільки, саме він дозволяє запровадити інноваційно-інвестиційну модель розвитку господарства на регіональному рівні.

Глибокий аналіз процесів кластеризації економіки регіонів представляє значний науковий і практичний інтерес, зокрема в контексті реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України до 2015 р. Він дозволяє суттєво підвищити прогнозованість та урегульованість процесів регіонального економічного розвитку і вказує реальний шлях до відродження та підвищення конкурентоспроможності виробництва на регіональному рівні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Фундатором теорії кластерів вважається американський економіст М. Портер (1990; 1993; 2000; 2003; 2006). Хоча ми вважаємо, що своїми витоками вона має концепцію територіально-виробничих, зокрема міжгалузевих, комплексів.

Теорію кластерів М. Портер розробляє в лоні теорії конкурентних переваг. Щоб зрозуміти витоки конкурентоспроможності країни, він за одиницю аналізу бере галузь. Але при цьому зауважує, що країна досягає успіху не в окремих галузях, а в групах галузей, пов'язаних вертикальними і горизонтальними зв'язками, які, до того ж, вбудовані у світове господарство. Це привело його до поняття “кластер” і кластерного аналізу конкурентоспроможності країн. Він дав визначення кластера, а також дослідив причини виникнення кластерів, їх структурні особливості й переваги в розбудові національної і регіональної економіки.

В контексті реалій української економіки вагомий внесок в розвиток кластерної теорії зробили В. Прайс, М. Войнаренко та О. Костишина (1999; 2000; 2001), В. Чевганова та І. Брижань (2002), С. Соколенко (2004; 2006), Н. Волкова та Т. Сахно (2005), В. Труш та І. Бігун (2007), О. Михайловська (2007) та ін.

Невирішені питання загальної проблеми. Нині проблеми кластеризації української економіки розглядається здебільшого на регіонально-галузевому та регіонально-міжгалузевому рівнях. Однак для кардинального підйому економіки регіонів України необхідно перейти до формування асоційованих кластерних формувань та регіональних індустріальних кластерів (РІК). В теоретичному і практичному плані ці питання на сьогодні є недостатньо вирішеними.

Постановка завдання. На основі існуючих теоретичних напрацювань і накопиченого досвіду кластеризації економіки на регіональному рівні необхідно обґрунтувати ідею і спроектувати регіональний індустріальний кластер в контексті підвищення конкурентоспроможності економіки України та її регіонів.